

ספר השירות הלאומי - צעירים עם מוגבלות

החלק הכללי

ספר שירות זה מהווה מפרט שירותים עבור אשכול ד' – מתנדבים עם מוגבלות.

ספר השירות מתעדכן בימים אלה ונוסח סופי שלו יפורסם במועד המענה לשאלות ההבהרה למכרז.

תוכן עניינים

חלק ראשון: מסגרת התוכנית

1. רקע ומטרות
2. אוכלוסיית היעד
3. עקרונות עבודה

חלק שני: המעטפת המקצועית של התוכנית

4. שלבי התוכנית וסוגי ההתערבות
5. תחומי ההתערבות והמטרות
6. הנחיות ליישום המעטפת המקצועית

חלק שלישי: תפקידי מפתח מטעם הגוף המוכר

7. מנהלת תחום אוכלוסיות מיוחדות
8. רכזת השירות
9. אחראית תחום הכשרות

חלק ראשון: מסגרת התוכנית

בחלק זה יפורטו: הרקע והמטרות של התוכנית, אוכלוסיית היעד ועקרונות העבודה.

1. רקע ומטרות

בשני העשורים האחרונים התאריך תהליך ההתבגרות בחברה המערבית. שלב "הבגרות המתהווה" (adulthood emerging) מוכר כיום כחיוני בהתפתחותם של צעירים בני 18–30. שלב זה מאופיין בחקירה אינטנסיבית של אפשרויות וקבלת החלטות הדרגתית לגבי העתיד בתחום הקריירה והזוגיות, לצד תמיכה מתמשכת של המסגרת המשפחתית. השירות הלאומי מציע לאוכלוסייה זו הזדמנות לשלב עשייה נורמטיבית לגיל עם תהליכי התנסות וחקירה עצמית בסביבה מוגנת למחצה ורכישת כלים שיסייעו להם בבניית עתידם.

עבור צעירים וצעירות אלה, הכניסה למסגרת השירות הלאומי היא הזדמנות רבת ערך להתנסות ארוכת טווח בתפקידי הבוגר. פרק זמן זה, שבו הצעירים ממלאים את תפקידי הבוגר ובד בבד זוכים לליווי והדרכה מקצועיים, הוא בבחינת חלון הזדמנויות יקר ערך ליצירת מנוף להשתלבותם העתידית בחברה. על פי הגישה המובילה כיום בתחום החינוך לקריירה, "קריירה" היא מסלול חיי של הפרט הכולל שילוב של מגוון תפקידים שהוא ממלא במהלך החיים והשינויים החלים בתפקידים אלו מתקופה לתקופה. מתוך תפיסה רחבה ודינמית זו, אנו רואים בשירות הלאומי שלב מכריע בקריירה של הצעירים.

כמו השירות הצבאי, גם השירות הלאומי הוא אחת מאבני הדרך החשובות בתהליך ההתבגרות והמעבר של צעירים בישראל מהיותם תלמידים בבית ספר לבוגרים אשר עובדים, לומדים ומעורבים בחברה. תקופת השירות היא כר פורה לרכישה ולפיתוח של תפיסות, ידע, כישורים וקשרים חברתיים ומקצועיים משמעותיים. משאבים אלו רלוונטיים לצעדיהם הראשונים של הצעירים בעולם הבוגרים.

דמות הבוגר של תוכנית השירות הלאומי בטווח הארוך

בוגר השירות הלאומי יהיה בעל מודעות לערכי הנתינה והתועלת, בעל ידע, תפיסות ומיומנויות שיאפשרו לו לבחור, לתכנן וליישם את דרכו בחיים ובקריירה. כל זאת מתוך מודעות ליכולות ולאתגרים האישיים והיכרות עם האפשרויות הקיימות העומדות בפניו.

שאיפתנו כמטרת ביניים לשנה (או לשנתיים) של שירות

כל צעיר יסיים את השירות עם שניים או שלושה כיווני התפתחות אפשריים להמשך הקריירה. כיווני התפתחות אלה יכללו התייחסות לתחומי חיים אחדים: לימודים, פרנסה, פנאי ותחביבים, התנדבות וקהילה, זוגיות ומשפחה.

2. אוכלוסיית היעד

רשות השירות הלאומי-אזרחי פועלת לקידום שילובם של צעירים עם מוגבלות במסגרת התוכנית לאוכלוסיות מיוחדות, המיועדת לקבוצות האוכלוסייה המפורטות להלן:

- 2.1 צעירים בגילאי 17-24*
- 2.2 קיבלו פטור משירות צבאי שעונה על אחד או יותר מהקריטריונים הבאים:
- 2.3 בעל הכרה רשמית במנהל מוגבלויות במשרד הרווחה והבטחון החברתי על רקע אחת או יותר מהמוגבלויות הבאות:
 - 2.3.1 אוטיזם
 - 2.3.2 מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה)
 - 2.3.3 מוגבלות קוגניטיבית נירופסיכולוגית
 - 2.3.4 מוגבלות מוטורית
 - 2.3.5 מוגבלות שמיעה
 - 2.3.6 מוגבלות ראייה
- 2.4 זכאי סל שיקום בשל היותם:
 - 2.4.1 מוכרים על נכות בשיעור 40% במוסד לביטוח לאומי על סעיף נפשי
 - 2.4.2 עברו הכרה ע"י פסיכיאטר מוסמך (מתוך רשימת בעלי הסמכה במשרד הבריאות) במסלול אישי לשיקום המאשר שבמידה והיו פונים לביטוח לאומי היו מוכרים על סעיף נפשי בגובה של 40 אחוז ומעלה.
 - 2.4.3 אישור מאת וועדת השיקום המחוזית של משרד הבריאות.

*צעיר שלמד בחינוך המיוחד או מתמודד נפש יכול לשרת עד גיל 27

השירות הלאומי מבוסס על תפיסה ערכית וחברתית רחבה, שמטרתה לאפשר לכל צעיר וצעירה בישראל לתרום תרומה משמעותית לחברה, לצד צמיחה והתפתחות אישית ומקצועית. במסגרת זו מושם דגש מיוחד על שילובם של צעירים עם מוגבלות, מתוך הכרה בזכותם לשוויון הזדמנויות, השתתפות מלאה ופעילה בחברה וחיזוק תחושת השייכות והמשמעות.

העקרונות המרכזיים המנחים את התוכנית לאוכלוסיות מיוחדות בשירות הלאומי הם:

- ▶ **תרומה לצורכי המדינה והחברה** – המתנדבים פועלים מתוך שליחות למען מילוי הצרכים החברתיים והלאומיים של מדינת ישראל, ותורמים לחוסנה של החברה הישראלית.
- ▶ **שוויון הזדמנויות** – קידום הזדמנות אמיתית לכל צעיר להשתתף באופן מלא ומשמעותי בשירות הלאומי תוך התייחסות ליכולותיו, מטרותיו והאתגרים הייחודיים לו.
- ▶ **השתלבות בשוק התעסוקה העתידי** – תקופת השירות היא הזדמנות לרכוש כלים, מיומנויות וניסיון מעשי, והיא מסייעת למתנדבים להשתלב בשוק העבודה לאחר סיום השירות.
- ▶ **מתן מענה לצורכי המתנדב** – התוכנית שמה את המתנדב במרכז ופועלת לחיזוק החוסן האישי, פיתוח תחושת המסוגלות, והכנה לקראת חיים עצמאיים ומלאי משמעות.

חלק שני: המעטפת המקצועית של התוכנית

בחלק זה יפורטו שלבי התוכנית וסוגי ההתערבות, תחומי ההתערבות, המטרות והתשתית המקצועית.

4. שלבי התוכנית וסוגי ההתערבות

לתוכנית ארבעה שלבים מרכזיים שבהם הצעיר מקבל ליווי מקצועי:

להלן פירוט כל אחד מהשלבים.

א. **הכנה לקראת השירות** – מרגע המפגש הראשוני של הצעיר עם גורמי השירות הלאומי (גופים מוכרים) ועד בחירת מקום השירות המתאים והתחלת השירות בפועל. הדגשים בשלב זה:

- עידוד וחיזוק ההחלטה להתנדב.
- מציאת מקום התנדבות מתאים.

ב. **הסתגלות לשירות** – לאחר בחירת מקום השירות ועם תחילת ההתנדבות, עד חודשיים. הדגשים בשלב זה:

- תיאום ציפיות בין הצעיר למקום השירות והבניית התפקיד.
- בחירת מטרה אישית על ידי הצעיר ותמיכה בהתקדמות לקראת השגתה.

ג. **שגרת השירות** – לאחר התייצבות והסתגלות הצעיר במקום השירות תחל עבודה ממוקדת לקידומו ולפיתוח מיומנויות שונות הנדרשות ממנו כדי להשתלב בחברה לאחר תקופת השירות. הדגשים בשלב זה:

- סיוע לצעיר לקדם את מטרותיו האישיות.
- פיתוח כישורים.
- שיחות משוב תקופתיות עם איש הקשר מטעם הגוף המפעיל במטרה לשפר ביצועים ואף להרחיב את תחומי האחריות והגדרת התפקיד של המתנדב.
- עדכון המטרות בהתאם לתפקוד, להשתלבות ולצרכיו של הצעיר.

ד. **היערכות לקראת סיום השירות** – שלושה חודשים לפני סיום השירות תוך מיקוד בהתלבטויות ביחס לתוכנית המשך ועזרה באיתור תוכניות המשך רלוונטיות. הדגשים בשלב זה:

- סיוע באיתור מידע על תוכניות המשך.

אימון לפרואקטיביות, תוך עידוד הצעיר לפנות לתוכניות השונות, להתעניין בהן ולבחור את המשך דרכו.

סיוע בהמשגת היתרונות והחסרונות של כל תוכנית ביחס לצעיר ועידודו לקבל החלטה על המשך באופן אוטונומי.

עם סיום ההיערכות ולקראת תום התוכנית על הרכזת לכתוב דוח מסכם ולשלוח אותו למחלקה לשירותים חברתיים בעיר מגוריו של הצעיר או למתאם הטיפול מטעם סל שיקום.

המעטפת המקצועית לצעירים עם מוגבלות בתוכניות לאוכלוסיות מיוחדות כוללת שני ערוצים מרכזיים של התערבות:

ליווי אישי – מתבצע לאורך כל שלבי התוכנית על ידי רכזת מקצועית הפוגשת את הצעיר אחת לשבועיים. הליווי כולל גם בנייה של **תוכנית קידום אישית** ומעקב אחר יישומה במטרה להביא לשיפור כישוריו האישיים והמקצועיים של הצעיר.

הכשרה קבוצתית – סדנאות לרכישת ידע, כישורים, מיומנויות וערכים, המתקיימות אחת לשבועיים בקבוצת השווים, משלב ההסתגלות ועד סיום השירות. חלק מהסדנאות על הגוף המוכר לרכוש מספקים חיצוניים.

מימון ההכשרה הקבוצתית - בכפוף לאישור ועדת המכרזים הרשות תשתתף במימון ההכשרה הקבוצתית (שכוללת את ההכשרות למתנדבים, את ההכשרות לרכזות ואת אחראית תחום ההכשרות) בסך של 1800 ₪ למתנדב בשנה. יתרת המימון של הכשרה זו תיעשה על-ידי הגוף המוכר.

5. תחומי ההתערבות והמטרות

התוכנית מתמקדת במספר תחומי חיים מרכזיים עבור הצעיר, כל תחום הוא נדבך חשוב בהכנת הצעיר לחיים בוגרים, מתוך מטרה לקדם תהליך כולל של צמיחה, התפתחות והשתלבות בחברה. תחומים אלו כוללים את החיים האישיים והרגשיים, חיי היוסיום, כישורי חיים עצמאיים, השתלבות חברתית, הכנה לשוק העבודה, פיתוח תחושת מסוגלות והעצמת ביטחון עצמי. להלן יפורטו המטרות בכל אחד מתחומי ההתערבות.

תחום התפתחות קריירה (תעסוקה והשכלה)

- היכרות של הצעיר/ה עם מערך השירותים והמוסדות הרלוונטיים להתפתחותו בתחום הקריירה.
- בחירת 2 מסלולי המשך שהצעיר/ה יהיה/תהיה מעוניין/ת להשתלב בהם בעתיד.
- הערכה עצמית ריאלית של מיומנויות הביצוע התעסוקתיות (על בסיס תצפיות, התנסויות בשטח תוך שיתוף פעולה עם המעסיק הישיר).
- שיפור שתי מיומנויות תעסוקתיות לפחות במהלך השירות.
- היכרות עם זכויות סוציאליות בסיסיות כגון תלוש שכר, ימי חופשה, מחלה, הבראה, שכר מותאם, נגישות, אפליה וחוק לרון.

תחום כישורי חיים – נושא פיתוח יכולות בין אישיות

- הכרת העצמי – חוזקות, חולשות ושאיפות, נטיות וכישורים
- הבנת החשיבות של למידה מתמדת ולמידה עצמאית ותרגולה
- פיתוח היכולת לפרואקטיביות וחיזוקה
- פיתוח תחושת מסוגלות עצמית
- מכוונות לעתיד - חיזוק היכולת של הצעיר לחשוב באופן מתוכנן על עתידו האישי, הלימודי והתעסוקתי. המטרה היא לעודד פיתוח חזון אישי, הצבת מטרות ריאליות, קבלת החלטות מושכלת, ותכנון צעדים לקראת מימוש שאיפותיו בחיים הבוגרים.

תחום כישורי חיים – נושא כישורים חברתיים

- עבודת צוות - פיתוח היכולת לשתף פעולה עם אחרים, להשתלב בקבוצה, לחלוק משימות ולתמוך בסביבת עבודה שיתופית.
- יחסים בין אישיים - טיפוח תקשורת מכבדת ואפקטיבית, הקשבה פעילה, פתרון קונפליקטים ובניית קשרים חיוביים עם הסובבים.
- רישות - הגברת המודעות לחשיבות יצירת קשרים עם אנשים, זיהוי והרחבת מעגלים חברתיים ותעסוקתיים, תוך שימוש במיומנויות הצגה עצמית ובניית קשרים משמעותיים שיכולים לתרום בעתיד האישי והמקצועי.

תחום כישורי חיים - נושא זוגיות ומיניות

- חשיפת הצעיר/ה לזהות ונטייה מינית ולתפיסות מגדריות.
- רכישת ידע בנושאים: אנטומיה, אמצעי מניעה, מחלות מין ומעגל התגובה מינית.
- ניהול שיח על מיניות וזוגיות בריאה והבעת העמדות האישיות בהקשר זה.
- הכרה בזכות ליצירת מערכת יחסים בוגרת ובריאה.
- היכרות עם הגבולות בין חיזור להטרדה.
- היכרות עם החוק למניעה הטרדה מינית.
- חשיפה למרכזי סיוע ולעמותות ולדרכי הפנייה אליהם.

תחום כישורי חיים - נושא צריכת שירותים ומימוש זכויות

- רכישת ידע בתחום זכויותיו של הצעיר והכלים למימושם.

תחום כישורי חיים - נושא חינוך פיננסי

- הבנת המושגים הבסיסיים בנושאים להתנהלות כלכלית בסיסית.
- קבלת כלים לניהול תקציב עצמאי.
- קבלת כלים לאסרטיביות המובילה לצרכנות נבונה.

תחום כישורי חיים: - נושא ניהול עצמי

- היכרות עם כלים לניהול זמן אפקטיבי
- היכרות עם כלים לניהול משימה

תחום כישורי חיים - נושא אוריינטציה מרחבית

- התנסות בהפעלת אפליקציות הניידות (גוגל מפות, וויז, MOOVIT).
- התנסות בהגעה ממקום למקום.
- מודעות לאפשרויות הקיימות במצבי בלתי"מ (עיכוב תחבורה ציבורית, שינוי ביעד, ירידה בתחנה שגוייה).

תחום פנאי

- התנסות בפעילויות פנאי במהלך השירות.
- היכרות עם תוכניות בהן ניתן לקחת חלק בשעות הפנאי גם במהלך השירות.

6. הנחיות ליישום המעטפת המקצועית

- 6.1 ההכשרה הקבוצתית תיערך אחת לשבועיים.
- 6.2 באזורים שבהם אין מספיק מתנדבים, תיבנה תוכנית ליווי פרטנית שתאושר ע"י הפיקוח ברשות.
- 6.3 ימי ההכשרה ייערכו בתנאים פיזיים ראויים.
- 6.4 כל התקשרות עם נותן שירות לעניין הסדנאות וההכשרות למתנדבים בימי ההכשרה, תיעשה באישור הרשות והגורם המקצועי הרלוונטי (משרד הרווחה והבטחון החברתי ומשרד הבריאות, לפי העניין)
- 6.5 הרשות רשאית, לחייב או לפטור את הגופים המוכרים מרכישת חלק מהשירותים, בהתאם לשיקול דעתה.
- 6.6 ספר השירות יעודכן מעת לעת בהתאם לדין, לצרכים מקצועיים ולהנחיות משרדי ממשלה רלוונטיים – ובלבד שלא תהיה בכך הכבדה בלתי סבירה על הספק – לשיקול דעת הרשות. כל עדכון כאמור יובא לידיעת הספקים ויפורסם באתר הרשות.
- 6.7 הרשות רשאית לחייב את הגוף המוכר להסתייע בגורם מומחה אם סברה שנדרשת השלמה מקצועית- על חשבון הגוף המוכר.

חלק שלישי: תפקידי מפתח מטעם הגוף המוכר

בחלק זה יפורטו הגדרות התפקיד של המנהלת/ת המקצועית/ת ורכז/ת השירות מטעם הגופים המוכרים המהוות זרוע עבודה ישירה מול הצעיר.

למעשה זרוע עבודה ישירה מול הצעיר.

7. מנהלת תחום אוכלוסיות מיוחדות – הגדרת תפקיד

7.1 תחומי אחריות – המנהלת המקצועית אחראית לתהליכי הכשרה, הדרכה ופיקוח על עבודת צוות הרכזות כדי להבטיח מימוש של מודל העבודה לליווי צעירים מאוכלוסיית היעד. להלן פירוט תחומי האחריות בגזרות השונות:

- **תכנון ובקרה**
 - הגדרת יעדים ומדדי הצלחה וגיבוש תוכנית עבודה שנתית (כולל לוי"ז ותקציב).
 - מעקב, פיקוח ובקרה על ביצוע התוכנית והתקציב.
 - הערכת ביצועי התוכנית, הפקת לקחים ושינוי בהתאם.
 - הגשת דוחות תקופתיים בהתאם לדרישת הרשות או משרד הרווחה.
 - העלאת סוגיות אסטרטגיות או דילמות מרכזיות לדיון פורומים רלוונטיים.

תפעולי

- **שיווק ואיתור**
 - ניהול ובקרה של תקינה בפתיחת קבוצות.
 - מיפוי מקורות הגיוס.
 - אחריות על שיווק ופנייה לגורמים מפנים.
 - ריכוז פניות והפניה לרכזות.
- **איתור מפעילים והשמה**
 - אחריות על בניית מאגר מפעילים.
 - אחריות על ניהול הקשר עם המפעילים.
 - אחריות על אישור המפעילים מול רשות השירות הלאומי-אזרחי.
 - שותפות בפיתוח מודעות ומיתוג התוכנית.
- **צוות וכוח אדם**
 - גיוס, מיון וקליטת רכזות.
 - תפעול שוטף כולל הגדרת יעדים, קיום ישיבות ומעקב אחר משמעת.

<ul style="list-style-type: none"> ▶ הכשרה, פיתוח, ליווי וניהול צוות הרכזים כולל הגדרת צורכי ההדרכה הקבוצתיים והנחייה. ▶ בניית ופיתוח צוות, עבודת הצוות והממשקים. 	
ניהול תקציב.	תקציב
השתתפות בוועדות היגוי.	ניהול שוטף
ניהול ופיתוח שותפויות.	ואדמיניסטרציה
	ציה
	מקצועי
הכשרת רכזים בתהליך הגיוס.	הדרכת
אחריות על הכשרת הרכז לתפקיד.	הרכזת
אחריות על הכשרת הרכז לימי ההכשרה ולתוכנם המועברים על ידי הגוף המוכר.	
אחריות על הדרכה שוטפת קבועה לרכזים.	
ביצוע הערכת עובדים.	
אחראיות על הכנת הצעיר לשירות.	אחריות
אחראיות על תהליך הליווי האישי ומשוב	מקצועית על
אחראיות על תהליך הכנת הצעיר לשחרור.	תהליך הליווי
אחראיות על ביקורת ומעקב אחר הצעירים.	
ניהול העבודה מול גוף מומחה אוכלוסייה.	אחריות על
ביקורים בקבוצות.	שותפות עם
אחריות על ניהול ימי שיא, כגון ימי הורים, תוכניות המשך.	גופי מומחה אוכלוסייה
שותף בצוות מנהלי תוכניות בתחום.	שונות

7.2 דרישות התפקיד

אפשרות א':

השכלה – תואר ראשון לפחות בעבודה סוציאלית ממוסד המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה, או אישור שקילות ממשרד החינוך עבור תעודות ממוסדות בחו"ל, וכן רישום בפנקס העובדים הסוציאליים.

ניסיון – ניסיון של שלוש שנים לפחות, בחמש השנים הקודמות למועד האחרון להגשת הצעות, בניהול של חמישה עובדים לכל הפחות באותה העת, בתחום חברתי או חינוכי הפועל עם אוכלוסיות מיוחדות, או **לחלופין** ניסיון של חמש שנים לפחות, בשבע השנים הקודמות למועד האחרון להגשת הצעות, בניהול מסגרת חינוכית או טיפולית עבור נוער או צעירים הנמנים על אוכלוסיות מיוחדות, בהיקף של חמישים בני נוער או צעירים לפחות.

אפשרות ב':

השכלה – תואר ראשון לפחות ממוסד המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה, או אישור שקילות ממשרד החינוך עבור תעודות ממוסדות בחו"ל.

ניסיון – ניסיון של חמש שנים לפחות, בשבע השנים הקודמות למועד האחרון להגשת ההצעות, בניהול תחום אוכלוסיות מיוחדות באחד מן הגופים המוכרים.

7.3 ממשקי העבודה

כפיפות למנכ"ל / סמנכ"ל בגוף המוכר (בהתאם למבנה הארגוני), מנהל/ יועץ התחום מטעם רשות השירות הלאומי-אזרחי.

ממשקי עבודה עם גורמים רלוונטיים בתחום בארגון ומחוצה לו. כגון: מנכ"ל הגוף המוכר, אחראית תחום הכשרות, רכזות, רשות השירות הלאומי-אזרחי, משרד הרווחה, משרד הבריאות משרד החינוך, גופים מוכרים עמיתים, גופים מפעילים ומקומות שירות, גורמי טיפול וליווי בקהילה ועוד.

8. רכזת השירות – הגדרת תפקיד

8.1 תחומי אחריות – הרכזת היא המלווה העיקרית של הצעיר בשירות הלאומי והיא מובילת השינוי בתהליך שעובר הצעיר. הרכזת משמשת גם גורם מתכלל וישיר של עבודת המערכת התומכת בצעיר בשירות הלאומי בשני ערוצי ההתערבות – האישי והקבוצתי – ובכל אחד משלבי התהליך. להלן פירוט תחומי האחריות בגזרות השונות:

ליווי אישי – הכנה לשירות	<ul style="list-style-type: none">שיווק וחשיפה במסגרות רלוונטיות.קליטת צעיר לשירות באמצעות ראיונות, איסוף חומרים, אישור מול משרדי ממשלה.הכנת המועמד לשירות.איתור מקום שירות והשמה.הכנת הצעיר למקום השירות.
ליווי אישי – הסתגלות ושגרה	<ul style="list-style-type: none">תיאום ציפיות שיקומי וכללי שבו יפורטו כללי התנהגות בסיסיים, חובות וזכויות המתנדב.בניית התפקיד בהיבט של משימות נדרשות ותוצרים מצופים ככל האפשר.בניית הקשר ותיאום ציפיות עם הגוף המפעיל.ביקורים שוטפים במקום השירות.עריכת משוב קבוע על התקדמות הצעיר מול יעדיו.בנייה ומעקב של תוכנית אישית לכל מתנדב.הפניה לגורמים חיצוניים במידת הצורך.טיפול באירועים חריגים.
ליווי אישי – ההכנה לשחרור	<ul style="list-style-type: none">סיכום תהליך השירות.הפניה לגורמים בקהילה.בירור וחשיפה למסלולי המשך.סיכום השירות עם הגוף המפעיל.
המעטפת הקבוצתית	<ul style="list-style-type: none">נוכחות קבועה בימי ההכשרה.אחריות תפעולית, ניהולית ואדמיניסטרטיבית למפגשים.מעקב אחר נוכחות והשתתפות המתנדבים במפגשים.העברת תכנים מקצועיים בהתאם למה שנקבע.
8.2 קבלת הדרכה	<ul style="list-style-type: none">הדרכה מקצועית, אישית וקבוצתית, בנושא הכשרות קבוצתיות למתנדבים בהתאם למפורט בנספח: "המעטפת הקבוצתית – הדרכה, סדנאות והכשרות".

השתתפות בסדנאות ייעודיות בהתאם למפורט
בנספח: "המעטפת הקבוצתית – הדרכה, סדנאות
והכשרות".

8.3 דרישות התפקיד

השכלה: תואר ראשון ממוסד המוכר על ידי המועצה
להשכלה גבוהה, או אישור שקילות ממשרד החינוך
עבור תעודות ממוסדות בחו"ל, בתחום רלוונטי:
עבודה סוציאלית, פסיכולוגיה, ייעוץ חינוכי, הוראה,
חינוך מיוחד, מדעי החברה, מדעי ההתנהגות,
קלינאות תקשורת, פיזיותרפיה או ריפוי בעיסוק.
ניסיון: ניסיון של שנתיים לפחות בריכוז מערך
מתנדבים או עובדים או נוער וצעירים עם מוגבלות,
לרבות שלבי הגיוס, המיון וההשמה.

8.4 ממשקי העבודה של הרכזת

כפיפות למנהלת המקצועית. ממשקי עבודה עם גורמים רלוונטיים
בתחום בארגון ומחוצה לו. כגון: מנהלת תחום אוכלוסיות מיוחדות,
אחראית הכשרות, מחלקות לשירותים חברתיים, מתנדבים, גופים
מפעילים ומקומות שירות, שירותים בקהילה ועוד.

9. אחראית תחום הכשרות – הגדרת תפקיד

9.1 תחומי אחריות – הובלה מקצועית של תחום ההכשרות בעמותה, תוך פיתוח, תיאום ויישום של מערך הכשרות קבוצתיות למתנדבים, לצד הכשרה וליווי מקצועי של הרכוזות בתחום זה. להלן פירוט תחומי האחריות בגזרות השונות:

פיתוח תכנים	<ul style="list-style-type: none">בנייה ופיתוח של מערכי הכשרה מותאמים לקבוצות היעד.הובלת תהליך כתיבת תוכן מקצועי ועדכני.בחינה והטמעה של מתודולוגיות הנחיה מגוונות.איסוף ידע מהשטח (מהמתנדבים ומהצוותים) וממקורות ידע מקצועיים רלוונטיים, ועדכון שוטף של התכנים והמערכים בהתאם לצרכים העולים ולידע עדכני.
מתן הכשרה לרכוזות	<ul style="list-style-type: none">פגישות פרטניות עם הרכוזות אחת לשבועיים.הדרכות קבוצתיות לרכוזות אחת לחודש.ניהול תקציב יום ההכשרה ברמה השנתית.
ניהול קשר עם ספקים חיצוניים	<ul style="list-style-type: none">איתור, בחירה וליווי של ספקים חיצוניים להעברת סדנאות, בהתאם לדרישות.ניהול ההתקשרות עימם לצורך העברת תכנים רלוונטיים.בקרה על איכות הסדנאות החיצוניות.
ניהול תקציב	<ul style="list-style-type: none">אחריות על תכנון וביצוע תקציב תחום ההכשרות.ניהול תקציב יום ההכשרה ברמה השנתית.
9.2 דרישות התפקיד	<ul style="list-style-type: none">השכלה: תואר ראשון בתחומים רלוונטיים (הוראה, חינוך מיוחד, חינוך לא פורמלי, מדעי החברה, עבודה סוציאלית, קלינאות תקשורת, ריפוי בעיסוק או תחום משיק).ניסיון: ניסיון בעבודה עם צעירים עם מוגבלות בגופים או במסגרות המוכרים על ידי משרד הרווחה או משרד החינוך או משרד הבריאות.ניסיון של שנתיים לפחות בשניים או יותר: בהדרכה, הנחיית קבוצות, פיתוח תוכניות תוכן והכשרה.ניסיון בניהול תהליכים ובהובלת שיתופי פעולה עם ספקים או שותפים מקצועיים.
9.3 ממשקי העבודה של הרכוזות	<ul style="list-style-type: none">כפיפות למנהלת המקצועית. עבודה מול רכוזות השירות וספקי התוכן החיצוניים.

נספח: הכשרות חובה לרכזות

רכזות השירות הלאומי המלוות צעירים בתוכנית לאוכלוסיות מיוחדות ממלאות תפקיד מפתח בהצלחת התוכנית. ליווי והכשרות ייעודיות לרכזות מקנים להן הבנה מעמיקה של מאפייני האוכלוסייה, מרחיבים את הידע המקצועי שלהן ומחזקים את מיומנותיהן ואת יכולתן להעניק מענה רגיש. נוסף על סדנאות החובה שעל הגוף המוכר לספק לצורך הכשרת הרכזות והעשרת הידע המקצועי, רשות השירות הלאומי ומשרד הרווחה רשאיות לערוך מעת לעת ימי עיון בנושאים שונים לטובת התמקצעות הרכזות והרכזות יידרשו להשתתף גם בימי עיון אלו.

להלן הנושאים לסדנאות שהן חובה לרכזות:

- ✓ **אנשים עם מוגבלויות – מאפיינים ודרכי עבודה** – הרחבת הידע המקצועי בתחום מוגבלויות, חיזוק יכולות בין-אישיות, רגישות תרבותית, וכלים פרקטיים לליווי מקדם והתמודדות עם מצבים מורכבים בשטח.
- ✓ **ניהול מצבי סיכון ומשברים** - זיהוי, מניעה ותגובה למצבי משבר או סיכון במסגרת השירות, מניעת אובדנות.
- ✓ **למידה מהצלחות** – עידוד שיח מקצועי על הצלחות, שימוש בלמידת עמיתים ובידע מניסיון.
- ✓ **כלים לעבודה עם קבוצות** - הקניית ידע תיאורטי וכלים מעשיים להנחיה אפקטיבית של קבוצות צעירים עם מוגבלות או קשיים תפקודיים, תוך יצירת מרחב בטוח, תומך ומקדם.

*הרשות רשאית להוסיף, לשנות או לעדכן את נושאי החובה מעת לעת

אנשים עם מוגבלויות – מאפיינים ודרכי עבודה

מטרות הסדנה:

- ✓ היכרות עם סוגי מוגבלויות והמשמעויות השונות שלהן
- ✓ הבנה של צרכים, עמדות ואתגרים נפוצים
- ✓ רכישת כלים לליווי מותאם ומקדם
- ✓ הגברת רגישות, הכלה והפחתת סטיגמה

נושאי הסדנה:

1. **מידע ומאפיינים של אנשים עם מוגבלויות** - סקירה של סוגי מוגבלויות, מאפייניהן המרכזיים, מאפיינים תפקודיים ולא רק אבחנות, השלכות על התפקוד היומיומי.
2. **השלכות פסיכו- חברתיות של חיים עם מוגבלות** - דימוי עצמי, פגיעות, צורך בהשתייכות, חוויות של דחייה, תיוג או כישלון, הצורך בוויסות רגשי ובתחושת שליטה.
3. **קשר רכזת - צעיר** - יצירת קשר אישי משמעותי: הקשבה, כבוד, עקביות; עבודה עם מסגרת: תיאום ציפיות, גישור, הסברה, מענה למצבי קושי (חרדה, התפרצות כעס, היעדרות, קונפליקט); גבולות מול הכלה: איפה עובר הקו?; טכניקות לתקשורת תומכת (שאלות פתוחות, שיקוף, אמפתיה); שיפוטיות וסטיגמה; העצמה מול פטרונות.
4. **איך מראיינים אנשים עם מוגבלות** - כלים לניהול ראיונות מותאמים – כיצד לשאול שאלות, לבנות שיח מכבד ולא שיפוטי, ולהתאים את הסביבה והתקשורת לצרכי המראיין.
5. **תמיכה בקבלת החלטות** - מתן כלים לרכזות לסייע לצעירים בקבלת החלטות באופן עצמאי, תוך חיזוק תחושת מסוגלות והבנת גבולות התמיכה.

זמני הסדנה: מפגש אחד של 6 שעות או שני מפגשים של 3 שעות כל אחד

מספר משתתפים: הסדנה מיועדת לרכזות שהן עד שלוש שנים בתפקיד - עד 25 רכזות.

הנחייה:

- עו"ס שיקומי / עו"ס עם ניסיון בעבודה עם צעירים עם מוגבלויות
- מומחה בתחום השיקום בקהילה או שילוב תעסוקתי
- מומלץ לשלב אדם עם ידע מניסיון

ניהול מצבי סיכון ומשברים

מטרות הסדנה:

- ✓ זיהוי מוקדם של סימני סיכון
- ✓ היכרות עם סוגים שונים של מצבי משבר (רגשי, תפקודי, התנהגותי)
- ✓ רכישת כלים פרקטיים להתמודדות בשטח
- ✓ חידוד גבולות האחריות של הרכזת והפניה לגורמים מוסמכים

נושאי הסדנה:

1. מאפיינים של מצבי סיכון ומשבר - הבחנה בין קושי רגיל לבין מצב סיכון ממשי, משבר פתאומי מול הידרדרות הדרגתית, איתור וזיהוי סימנים מוקדמים.
2. דרכי התערבות וכלים - תקשורת עם מתנדב/ת במשבר: הקשבה, הכלה, הימנעות מהאשמה, יצירת סביבה בטוחה ומפחיתת חרדה, דגשים לשיחה רגישה: מה כן/לא אומרים, איך לא להישאב רגשית – שמירה על גבולות מקצועיים, יצירת שיתוף פעולה עם גורמים נוספים, מתי ואיך לדווח: (לממונה, להורים, לגורם טיפולי), דילמות אתיות: פרטיות מול חובה לדווח.
3. מניעת אובדנות – אובדנות, תמונת מצב בישראל, שכיחות ונתונים רלוונטיים לגילאי השירות הלאומי, אוכלוסיות בסיכון מוגבר (צעירים עם מוגבלות, רקע משפחתי קשה, בדידות, טראומה), גורמי סיכון, סימני הזהרה, דרכי התערבות וכלים, חוות דיווח, פנייה לגורמים מקצועיים, בני משפחה, התמודדות של הרכזת וקבלת תמיכה.
4. פגיעות מיניות - מהי פגיעה מינית? סוגי פגיעות מיניות, מיתוסים מול מציאות, דרכי תגובה מותאמות (יצירת סביבה בטוחה ולא שיפוטית, מה אומרים ולא אומרים, חובת דיווח, הפנייה לגורמים מקצועיים, בני משפחה, התמודדות של הרכזת וקבלת תמיכה).

זמני הסדנה: מפגש אחד של 6 שעות או שני מפגשים של 3 שעות כל אחד.

מספר משתתפים: הסדנה מיועדת לרכזות שהן עד 5 שנים בתפקיד, אך ניתן לשלב גם רכזות

וותיקות - עד 25 רכזות

הנחייה:

- פסיכולוג/ית חינוכי/שיקומי עם ניסיון בעבודה עם נוער
- עובד/ת סוציאלי/ת מתחום בריאות הנפש/ שיקום/ מוגבלויות
- מדריך/ה מוסמך/ת בתחום מניעת אובדנות (למשל, תוכנית "שומרים על החיים" של משרד הבריאות או ער"ן)
- מנחה מוסמכת/ת מהמרכזים לנפגעות ונפגעי תקיפה מינית המתמחה באנשים עם מוגבלות

למידה מהצלחות

מטרות הסדנה:

- ✓ למידה מתוך חוויות חיוביות ומקדמות מהשטח כגורם אשר מגביר מוטיבציה ומונע שיחקה.
- ✓ חיזוק תחושת ערך אישי ומקצועי
- ✓ פיתוח מודעות מקצועית
- ✓ הפקת עקרונות וכלים שניתן ליישם גם באתגרים הבאים
- ✓ למידת עמיתים

נושאי הסדנה:

1. **מהי הצלחה?** – איך יודעים שמדובר בהצלחה? הצלחה קטנה מול הצלחה גדולה, הצלחה אישית מול הצלחה מערכתית.
2. **ניתוח סיפורי הצלחה** – תרגיל מונחה - כתיבת סיפור הצלחה אישי (מה האתגר? מה היה לפני ההצלחה ומה היה אחרי? פירוט הפעולות שנעשו ועל ידי מי, ציון נקודות מפנה אם היו)
3. **הפקת עקרונות לעבודה** – עבודה בקבוצות ולאחר מכן במליאה – גיבוש עקרונות מנחים מתוך הסיפורים, המתבססים על פעולות שחוזרות על עצמם בתגובה לאתגרים מסוימים.
4. **למידה מהצלחות ככלי לחיזוק תחושת מסוגלות מקצועית** – מה למדתי על עצמי? – חוזקות אישיות (יכולת הקשבה, סבלנות, יצירתיות), ערכים (עקביות, אמפתיה, התמדה, גמישות), תנאים תומכים (צוות, גיבוי, זמן, הדרכה).
5. **למידה מהצלחות ככלי לעבודה גם עם הצעירים** – איך לעורר שיח על הצלחות לחיזוק המוטיבציה, שימוש ככלי לזיהוי חוזקות, יכולות וכישורים.

זמני הסדנה: מפגש אחד של ארבע שעות.

מספר משתתפים: עד 25 רכזות

הנחייה:

- מנחה/ת קבוצות עם ניסיון בליווי צוותים חינוכיים/טיפוליים
- יועץ/ת ארגוני/ת או מדריך/ה פדגוגי/ת מהשירות הלאומי
- מלווה/ת למידה מהצלחות מוסמך/ת
- יתרון למנחה שמכירה את עולם השירות הלאומי והאתגרים בשטח

כלים לעבודה קבוצתית

מטרות הסדנה:

- ✓ הקניית ידע בתהליכים קבוצתיים
- ✓ זיהוי תפקידי הרכזת כמובילת קבוצה
- ✓ רכישת כלים להנחיית דיון, הפעלת פעילות, והתמודדות עם אתגרים
- ✓ חיזוק תחושת מסוגלות וביטחון בהנחיה

נושאי הסדנה:

1. **מה זו קבוצה? מה זו קבוצה טובה?** - הבדל בין אוסף אנשים לקבוצה, תנאים לקבוצה בטוחה: גבולות, כבוד, רצון להשתתף, מטרות קבוצתיות מול מטרות אישיות, שלבי ההתפתחות של קבוצה, יתרונות דינמיקה הקבוצתית.
2. **תפקידי הרכזת בקבוצה** - הרכזת כמובילת קבוצה, "מחזיקת המרחב" (גבולות, זמן, כבוד), מתווכת, מאפשרת, מסכמת, ההבדל בין ניהול לקידום תהליך.
3. **כלים פרקטיים להפעלת קבוצה** – פתיחה ואיסוף, שיח מובנה, שימוש בכלים יצירתיים, משחק, עבודה בקבוצות קטנות.
4. **אתגרים נפוצים בקבוצה** – ומה עושים איתם? עבודה עם שתיקות, התנגדויות, דינמיקה סוערת - שיח רגשי מתפרץ (כעס, בכי), אדישות, חוסר שיתוף פעולה, כוחנות או שתלטנות של אחד המשתתפים.

זמני הסדנה: שני מפגשים של ארבע שעות, כולל תרגול וסימולציות.

מספר משתתפים: הסדנה מיועדת לרכזות שהן עד 5 שנים בתפקיד, אך ניתן לשלב גם

רכזות וותיקות עד 25 רכזות

הנחייה:

- מנחת קבוצות מוסמכת
- יועצת ארגונית עם ניסיון בהובלת צוותים חינוכיים/שיקומיים/טיפוליים